

УДК 784.9 : 378.147

DOI: <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2025.32.347878>

Іван Дерда, м. Чернівці

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1399-3879>

ФОРМУВАЛЬНА РОЛЬ ВОКАЛІЗУ У ВОКАЛЬНО-ТЕХНІЧНОМУ ВДОСКОНАЛЕННІ ГОЛОСУ СПІВАКА В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті висвітлено роль вокалізу у вокально-технічному та художньо-естетичному вдосконаленні голосу співака в процесі його професійної підготовки. На основі теоретичного аналізу наукових праць, систематизації матеріалу, узагальненні власного досвіду автор доводить хибність традиційного сприйняття вокалізу виключно як технічної вправи. Наголошується, що ефективна робота з вокалізами має забезпечувати синтез технічного тренування та стилістичного виховання, що сприяє формуванню артистичної інтерпретації, естетичного смаку, кантилені та динамічної гнучкості. Акцентується увага на методичній взаємодії вокалізації та сольфеджування для розвитку внутрішнього слуху, а також на важливості добору художньо-насичених вокалізів, стилістично репрезентативних для різних епох. Доведено, що цілеспрямоване використання вокалізу в процесі професійної вокальної підготовки є вирішальним фактором для становлення виконавської індивідуальності співака та формування його музично-стильового відчуття..

Ключові слова: вокаліз; вокально-технічне вдосконалення; професійна вокальна підготовка; артистична інтерпретація; естетичний смак.

Постановка проблеми. У сучасній вокально-педагогічній практиці вокаліз нерідко сприймається як проміжна ланка між елементарними вокальними вправами та інтерпретацією художніх творів, що зумовлює певне методичне недооцінювання його потенціалу. Водночас у системі музично-теоретичної підготовки вокаліста вокаліз тісно корелює з елементами сольфеджію, сприяючи розвитку інтонаційної точності, ритмічної стабільності та слухового контролю. Попри широке використання вокалізу у виконавсько-методичній практиці, його потенціал часто залишається недостатньо реалізованим, особливо в контексті художньо-виховного впливу на становлення майбутнього фахівця музичного мистецтва. Переважно вокалізи трактуються як технічні вправи,

© І. Дерда, 2025

зосереджені виключно на формуванні вокально-виконавських навичок, таких як повне контрольоване дихання (ПКД), легато, артикуляція тощо. Такий функціональний підхід обмежує їхню методичну та естетичну роль у професійній вокальній підготовці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему формування вокально-технічних навичок майбутніх співаків у процесі фахової підготовки досліджували М. Колос (2015), В. Купчик, Т. Мазур (2024), О. Трусова (2020) та ін. Особливості вдосконалення вокально-виконавської майстерності майбутнього співака розглядали П. Волошин (2021), О. Горбенко (2011), Н. Косінська (2021), О. Прядко (2025), В. Черній, С. Одайник, О. Тітова (2024). Вітчизняний досвід вокальної підготовки в закладах вищої освіти проаналізовано в працях Н. Бітько (2022), Л. Варнавської, М. Вікторової, А. Саймукової (2020), Н. Овчаренко (2016), І. Пащенко (2022), Л. Тоцької (2004) та ін.

Проте системний аналіз вокалізу як засобу вокально-технічного вдосконалення та музично-естетичного виховання майбутнього фахівця музичного мистецтва й досі залишається недостатньо висвітленим і потребує теоретичного, методичного та практичного розв'язання.

Мета статті полягає в обґрунтуванні необхідності перегляду методичної парадигми вокалізу як ефективного інструменту вокально-технічного вдосконалення голосу співака.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети застосовувалися загальнонаукові методи: теоретичний аналіз наукових праць, порівняння, узагальнення, що дало змогу сформулювати ключові поняття, висвітлити теорії щодо проблеми вокально-технічного та художньо-естетичного вдосконалення голосу співака в процесі професійної підготовки, зробити висновки та окреслити перспективи подальших досліджень.

Виклад основного матеріалу. Історичні витoki вокалізу сягають епохи італійського *bel canto*, де вокалізи слугували основним засобом формування технічної майстерності та вокальної лінії. У школі Джузеппе Ламперті та Франческо Гарсія вокалізи розглядалися як фундаментальні елементи щоденної практики, що забезпечували розвиток легато, кантилени та динамічної гнучкості. Французька вокальна школа, зокрема традиція консерваторії в

Парижі, акцентувала увагу на нюансуванні тембру та артикуляції, використовуючи вокалізи як засіб формування естетичного смаку та стилістичної витонченості. Німецька школа, представлена методиками Юліуса Штокаузена та Густава Зандера, інтегрувала вокаліз у контекст філософії *Klangbildung* – формування звукової субстанції голосу, що поєднувала технічну точність із глибокою емоційною виразністю.

Українська вокальна традиція, зокрема в контексті діяльності Львівської консерваторії, розвивала вокаліз як засіб збереження національного стилю співу, поєднуючи європейські методики з елементами народної інтонаційності. Вокалізи на основі української поезії або фольклорних мотивів стали важливим інструментом формування духовно-естетичного світогляду майбутнього фахівця музичного мистецтва у класі вокальної підготовки. У вітчизняній педагогічній традиції вокалізи виконуються на голосні, склади або з використанням назв нот, що дозволяє варіювати методичні підходи відповідно до рівня підготовки студента. Особливу цінність становлять вокалізи з текстовим супроводом, які інтегрують вокальні та мовні компоненти в єдину музичну структуру, продиктовану чітким методичним задумом. Такий синтез сприяє формуванню виконавської інтонаційної виразності, артикуляційної чіткості та стилістичної інтерпретації.

Варто наголосити, що художньо сконструйований вокаліз, створений композитором або викладачем із глибоким знанням природи голосу, відкриває широку палітру вокально-виконавських можливостей, зокрема, він:

- сприяє виробленню стабільного вокального тону на всьому діапазоні голосу, забезпечує опанування вокальної установки та згладжує перехід між регістрами, формуючи акустично гармонійний простір звучання;
- формує кантилену – основний показник вокального голосоутворення, удосконалює динамічну гнучкість, темброву рухливість, чистоту інтонування, а також сприяє нейтралізації голосних, створюючи рівномірну вокальну лінію;
- розвиває музичну виразність, навчає емоційній насиченості виконання, глибокому фразуванню та інтерпретаційній драматургії, що є фундаментом індивідуального виконавського стилю.

Усе це вказує на необхідність перегляду усталеної методичної парадигми та інтеграції вокалізу як повноцінного засобу музично-естетичного виховання у професійній підготовці вокалістів. Цілісний підхід до використання вокалізів сприятиме не лише технічному вдосконаленню голосу, а й формуванню виконавської індивідуальності, естетичного смаку та емоційної виразності – складників, що визначають справжню вокальну майстерність.

У процесі професійної вокальної підготовки важливо враховувати не лише технічне навантаження вокалізів, а й їхній вплив на формування інтуїтивної співацької реакції майбутнього фахівця музичного мистецтва. Зокрема, вокалізація сприяє вдосконаленню читання з аркуша, що супроводжується розвитком чіткого голосоутворення. Системне сольфеджування вокалізів під керівництвом викладача формує стійкий вокально-мовленнєвий автоматизм, який поєднує артикуляційні навички з музичною інтерпретацією.

Високий індикативний потенціал вокалізації дозволяє оцінити рівень вокально-технічного та музичного розвитку майбутнього фахівця музичного мистецтва. У цьому контексті вокаліз є не лише діагностичним інструментом, а й засобом формування співочого тону, опанування дихального апарату, вирівнювання регістрів і тембрової стабільності. Особливу увагу слід звернути на вокалізацію із використанням голосних і різних комбінацій складів, що уможливорює усунення наслідків автоматизованого мовленнєвого навичку, характерного для дорослого голосу, який часто витісняє дитячу вокальність.

У навчальному процесі відбувається поетапне відновлення вокальної основи голосу, що була змінена під впливом членороздільного мовлення, зокрема афонічних приголосних, які знижують природну звучність. Таким чином, вокалізація – через фонетично чисті голосні та узгоджені складові комбінації – дозволяє викладачеві здійснити естетичну і технічну корекцію голосових параметрів. Окрім того, різноманітні форми вокалізації, пов'язані з економізацією видиху та згладжуванням регістрів, мають бути застосовані комплексно і системно, не затримувати перехід до виконання вокальних творів із текстом.

Узагальнюючи, слід наголосити, що вокаліз є надзвичайно багатограним вокально-педагогічним ресурсом і його потенціал не варто звужувати до вузькотехнічних функцій. Навпаки, гармонійне поєднання сольфеджування, фонетичної культури та співочої установки створює основу для розвитку індивідуального голосового стилю майбутнього фахівця музичного мистецтва.

Одним із малодосліджених аспектів сучасної вокальної підготовки є методична взаємодія вокалізації з елементами сольфеджування. Попри поширене застосування цієї форми музично-теоретичної роботи, актуальною залишається проблема голосоутворення під час читання з аркуша: у практиці домінує відтворення окремих тонів на усталені голосні (наприклад, [а] для «фа», [е] для «ре»), що створює акустично й технічно неповноцінну вокальну установку. Застосування афонічних приголосних у співацькому сольфеджуванні, як-от [ф], [с], суперечить принципам кантиленної техніки, формуючи небажані мовленнєво-артикуляційні зрушення, які перешкоджають розвитку рівного вокального тону. В цьому контексті постає завдання перегляду традицій сольфеджування на користь інтеграції з вокалізаційними принципами: після опанування базової вокальної підготовки майбутнім фахівцем музичного мистецтва доцільним є впровадження сольфеджування на співочих складах, що активізують внутрішнє слухове моделювання тембру, дихальної опори та інтонаційної точності.

З особливою увагою слід підходити до добору музичного матеріалу в класі вокальної підготовки. Необхідним є методичний моніторинг технічної складності, вокальної зручності й інтонаційної доцільності вокальних вправ, а також розвиток у майбутніх фахівців навичок «внутрішнього співу» – моторно-слухового автоматизму, який забезпечує якість виконання навіть у складних регістрових переходах.

Однією з ключових методичних проблем у класі вокальної підготовки є фрагментарне сприйняття музичної мови студентами, що нерідко зводиться до поверхневого засвоєння текстової декламації. Вони втрачають чутливість до гармонії, фактури та стилістичних зв'язків між вокальною та інструментальною партіями. Здобувач орієнтується переважно на інтонаційно-декламаційний вираз, залишаючи поза увагою поліфонічне голосоведення,

функціональну роль акомпанементу, стилістику форми – елементи, без яких виконання творів композиторів класичної доби (Й. С. Бах, В. А. Моцарт, Л. ван Бетховен) втрачає художню достовірність.

На нашу думку, неповноцінне розуміння музичної мови ускладнюється тим, що формування вокального апарату в майбутнього фахівця музичного мистецтва часто обтяжене автоматизованими мовленнєвими навичками, які домінують над природною вокальністю його голосу. Зокрема, функціональна взаємодія гортані, дихального апарату та артикуляційного комплексу набуває дисгармонії унаслідок надмірного видихального тиску, що знижує пластичність і звучність голосового тону. З огляду на це, необхідним стає: стимулювання установки вокального апарату на плавне голосоведення, що дозволяє уникнути жорстких артикуляційних затисків; нейтралізація мовленнєвої артикуляції через вокалізацію на чистих голосних і складових комбінаціях; упровадження фонетично-педагогічних вправ, пов'язаних із свідомим формуванням вокального резонансу, активізацією повного контролюваного дихання (ПДК) та балансуванням повітряного потоку.

Таким чином, вокаліз є не лише засобом технічного вдосконалення, але й інструментом педагогічної корекції слухового сприйняття, музичної виразності, інтеграції музично-теоретичних знань у виконавський процес. Усвідомлене поєднання музичної й мовної структури вокалізу сприяє переходу від текстоцентричного підходу до художньо-цілісної вокальної інтерпретації.

Використання художніх вокалізів у системі професійної вокальної підготовки має виняткове значення для формування суто вокальної виразності. Завдяки акцентуванню на динаміці, тембрових характеристиках, інтонаційній пластичності, емоційному забарвленні фраз і гнучкому фразуванню вокаліз є інструментом формування не лише техніки співу, а й виконавської інтерпретації. Особливе педагогічне значення мають вокалізи, стилістично репрезентативні для різних історичних епох – від барокової естетики XVII століття до романтичної експресії XIX – XX століть. Їхнє систематичне використання сприяє виробленню в майбутнього фахівця інтуїтивного почуття музичного стилю, що є фундаментальним чинником для професійного становлення вокаліста як інтерпретатора.

Паралельне вивчення вокалізів і вокальних творів з текстом, об'єднаних єдиною музично-стильовою парадигмою (наприклад, арії неаполітанської школи XVII – XVIII століть), створює методичну платформу для глибшого проникнення у стилістичну специфіку твору. Такий підхід формує інтегративне музичне мислення, де вокально-технічна та музично-виконавська складові постають у взаємозв'язку, а не як ізольовані елементи освітнього процесу. На жаль, зазначена інтеграція часто ігнорується у практиці сучасного вокального навчання, що зумовлює поверхнєве трактування художнього тексту, невиразність стилістичної інтерпретації та відсутність глибини музично-емоційного переживання. Недооцінка взаємозв'язку між технічною майстерністю та художньою виразністю перешкоджає повноцінному формуванню вокальної індивідуальності. У цьому контексті актуалізується проблема: як забезпечити синтез технічного тренування і стилістичного виховання у процесі роботи над вокалізами, що є ключовою метою сучасної методики вокальної підготовки. Її вирішення вимагає систематичного добору стилістично репрезентативного матеріалу, поєднання елементів історико-естетичного аналізу з технічною практикою та активного включення майбутніх співаків до процесу музично-сислової інтерпретації вокального твору.

У сучасній практиці вокальної підготовки домінує використання стандартного репертуару вокалізів, переважно створених у стилістиці романтичної епохи XIX століття. Попри технічну доцільність, ці вокалізи, як правило, характеризуються стилістичною одноманітністю, обмеженим гармонічним простором і слабко вираженим поліфонічним розвитком, що істотно знижує їхню художньо-виховну ефективність. Недостатня увага до голосоведення, фактурного балансу та ансамблевого відчуття з фортепіанним акомпанементом перешкоджає формуванню в майбутнього фахівця комплексного слухового мислення, яке є необхідною умовою для розвитку музичної інтерпретації.

З огляду на це, зростає потреба в переосмисленні методичних засад добору вокалізів, акцентуючи увагу на тих, що поєднують технічну спрямованість із високим художнім змістом. Зокрема, вокалізи, створені композиторами, які глибоко розуміють вокальну природу, або ж видатними співаками минулого, що

поєднували виконавську й композиторську компетентності, здатні забезпечити ефективну інтеграцію технічних і музично-виразних компонентів у процесі професійної вокальної підготовки. Такий матеріал відкриває можливості для: поглибленої стилістичної освіти; розвитку естетичного смаку; усвідомленого вокально-технічного формування, що синтезує мовленнєву виразність, музичну форму та інтерпретаційну драматургію. Розширення педагогічних завдань вокалізації сприятиме активізації творчого потенціалу студентів, підвищенню рівня їхнього музично-слухового розвитку, емоційної чутливості та, що надзвичайно важливо, покращенню загального рівня вокальної та музичної культури. Адже саме через художньо-насичені вокалізи відбувається формування не лише технічно вправного, а й естетично зрілого виконавця.

У контексті фахової вокальної підготовки важливо зберігати методичний баланс між використанням вокалізів як універсального педагогічного засобу і усвідомленням їх об'єктивних обмежень. Попри численні переваги – розвиток кантилени, формування стабільного тону, технічне вирівнювання реєстрів – вокаліз не слід абсолютизувати, особливо на етапах навчання, коли майбутній фахівець уже впевнено володіє базовими навичками вокальної техніки. Вокально-педагогічна практика потребує гнучкої моделі, у якій вокаліз є складником системи, а не самоціллю процесу.

Звужене застосування вокалізів як єдиного засобу формування вокального голосу може спричинити недостатній розвиток декламаційної виразності, фонетично-сислової артикуляції та загального мовленнєвого забарвлення музичного виконання. Це підтверджується психофізіологічною різноманітністю механізмів побутового мовлення і співочої установки. Переважання у повсякденній комунікації автоматизованих артикуляційних шаблонів, зокрема опертя на афонічні приголосні, призводить до трансформації співацького апарату в бік мовленнєвої жорсткості, що суперечить природі кантиленного співу. Відтак виникає потреба в інтеграції поняття вокально-мовленнєвої культури як цілісного феномену, що поєднує артикуляційну чіткість, декламаційну насиченість і вокальну пластичність. Вокаліст сучасного типу має володіти не лише технічною майстерністю, але й здатністю

інтерпретувати слово в музиці, розкриваючи художню семантику через темброво-інтонаційний спектр.

Переоцінка ролі вокалізу як самодостатнього методу, особливо на початкових етапах навчання, може спричинити зниження ефективності вокального розвитку, втрати мовно-виразного компонента та погіршення художньої інтерпретації текстового матеріалу. На ці методичні недоліки вказували ще у XVIII – XIX століттях видатні педагоги, зокрема Мануел Гарсія, П'єр Франческо Тозі, Ламперті, які наголошували на необхідності гармонійного поєднання вокальної техніки та декламаційної виразності, застерігаючи від ізоляції вокалізу як єдиного засобу навчання.

Отже, сучасна методика вокальної підготовки має прагнути до динамічного балансу між технічним удосконаленням голосу та естетичною семантизацією музичного мовлення, де вокаліз слугує не лише вправою, а й переходом до художньої інтерпретації музичного стилю.

Оцінювання педагогічної ефективності вокалізу як навчального вокально-педагогічного матеріалу передбачає системний підхід, що враховує як технічні, так і музично-естетичні параметри. До основних критеріїв слід віднести такі:

1. Технічна відповідність рівню вокальної підготовки. Вокаліз має відповідати актуальному стану розвитку голосу майбутнього фахівця музичного мистецтва; ураховувати принцип поступовості у складності – від роботи в середньому регістрі до розширення діапазону; уникати надмірної віртуозності – пріоритет має надаватися якості звуковидобування.

2. Стилiстична репрезентативність – належність до певної історичної або національної школи співу; відображення особливостей стилю епохи (Бароко, Класицизм, Романтизм, Модернізм, Реалізм); наявність виконавської моделі, що відповідає текстовим вокальним творам.

3. Музично-виразні параметри – наявність контрастних динамічних відтінків, тембрової гнучкості; структурована форма, яка формує в майбутнього співака відчуття музичного цілого; можливість вироблення фразування, інтонаційної логіки, кантилени.

4. Фонетична та артикуляційна доцільність – застосування голосних і різних комбінацій складів, що сприяють формуванню

вокальної установки; відсутність афонічних приголосних, які заважають формуванню співочого тону.

5. Ансамблева та гармонійна інтеграція – збалансованість вокальної партії з фортепіанним супроводом; можливість сприйняття гармонійної структури вокального твору (ведення голосів, функціональний слух).

Підсумкові методичні рекомендації. На основі проведеного дослідження та практичних спостережень сформульовано методичні положення, які рекомендовано застосовувати у класі вокальної підготовки для майбутніх фахівців музичного мистецтва:

1. *Принцип етапності* – використовувати вокалізи відповідно до віку, голосового стану і технічної готовності студента; уникати форсування голосу та необґрунтованого розширення діапазону.

2. *Інтеграція вокалізів із текстовими творами* – працювати паралельно над вокалізами і аріями / романсами у спільній стилістичній площині; формувати виконавське відчуття стилю через зіставлення.

3. *Комбінування вокалізації та сольфеджування* – використовувати вокалізи задля засвоєння і поглиблення музично-теоретичних знань, розвитку внутрішнього слуху, здійснювати процес формування вокальної техніки на міцному музично-теоретичному підґрунті.

4. *Формування вокально-мовленнєвої культури* – застосовувати фонетично доцільні артикуляційні вправи; привчати до свідомого поєднання музичної і мовленнєвої виразності.

5. *Добирати вокалізи, які мають високу педагогічну та художню цінність*, – залучати твори композиторів, котрі глибоко володіють вокальною природою; уникати «трафаретних» вокалізів, що не стимулюють студентів до музичної інтерпретації.

Висновки. Встановлено, що вокаліз є багатофункціональним засобом, який забезпечує інтегровану дію на технічні, естетичні та фізіологічні аспекти вокального становлення. Ефективність вокалізу значно підвищується за умови його адаптації до рівня професійної підготовки студента та реалізації принципу «розвитку голосу зсередини». З'ясовано, що поєднання вокалізації зі складовими сольфеджування сприяє формуванню внутрішнього слуху, інтервального чуття та логіки фразування. Підтверджено важливість

використання вокалізу в роботі над фонетичним, артикуляційним та емоційно-смісловим компонентами музичного мовлення. Застосування вокалізів, стилістично пов'язаних з вокальними творами, дозволяє формувати виконавське мислення, відчуття епохи та художню чутливість. Обґрунтовано необхідність переоцінки типових вокалізів ХІХ століття, що часто мають обмежений художній і методичний потенціал, та доцільність добору авторських творів з високою вокально-педагогічною цінністю.

Перспективи подальших досліджень убачаємо у створенні навчальних програм з чітко окресленими етапами вокального розвитку – від базових технічних вправ до художньо-інтерпретаційних вокалізів. Поглиблений аналіз української, італійської, французької та німецької методик вокалізації з метою виявлення стилістичних, фонетичних і педагогічних відмінностей. Розробка інтерактивних інструментів для самостійного вокалізування студентів з аудіо-візуальним супроводом, що дозволить персоналізувати вокальне навчання. Створення системи оцінювання педагогічної цінності вокалізів за технічними, стилістичними та естетичними показниками на допомогу викладачам із вокальної підготовки.

Список використаної літератури

- Бітько, Н. Г. (2022). Методика професійної підготовки студента-вокаліста на заняттях з сольного співу. *Наукові записки. Педагогічні науки*, 203, 38-42. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-203-38-42>
- Варнавська, Л. І., Вікторова, М. В., & Саймукова, А. А. (2020). Сучасні методи та прийоми розвитку вокальної майстерності студентів факультету мистецтв. *Інноваційна педагогіка*, 25, 2, 16-22.
- Волошин, П. (2021). Розвиток вокально-виконавської майстерності вокалістів мистецьких навчальних закладів. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*, 4, 136-142. Взято з https://library.udpu.edu.ua/library_files/zbirnik_nayk_praz/2021/4/19.pdf
- Горбенко, О. (2011). Музично-виконавська компетентність майбутнього вчителя музики як педагогічна проблема. *Наукові записки. Педагогічні науки*, 101, 92-100.
- Колос, М. (2015). Методичні аспекти вокальної підготовки майбутнього вчителя музики. *Гуманітарний вісник*, 36. Взято з http://gvpdpu_2015_36_9.pdf
- Косінська, Н. (2019). Методичні основи формування сценічно-образної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки. *Science Rise. Pedagogical Education*, 6, 20-24. Взято з http://nbuv.gov.ua/UJRN/texcped_2019_6_6
- Купчик, В., & Мазур, Т. (2024). Роль вокальних вправ при постановці голосу співака. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*, 21, 65-75. DOI: <https://doi.org/10.31865/2414-9292.21.2024.307970>
- Овчаренко, Н. (2016). Сучасний стан підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності. *Педагогічний процес: теорія і практика. Педагогіка*, 4 (55), 93-99.

- Пащенко, І. М. (2022). Сучасний стан вокальної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва у закладах вищої освіти. *Наукові записки. Педагогічні науки*, 206, 188-192. Взято з <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1335/1259>.
- Прядко, О. (2025). Удосконалення вокально-виконавської майстерності як елемент професійної самоактуалізації майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Збірник наукових праць. Педагогічні науки*, 109, 78-82.
- Тоцька, Л. О. (2004). Становлення української вокальної педагогічної школи в історичному аспекті. *Наукові записки*, LV (55), 199-203.
- Черній, В. В., Одайник, С. І., & Тітова, О. Р. (2024). Удосконалення вокально-виконавської майстерності в навчальному процесі: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Музичне мистецтво». Житомир. Взято з <https://eprints.zu.edu.ua/39320/1/maket.pdf>

Ivan Derda

THE ROLE OF VOCALISATION IN THE VOCAL AND TECHNICAL IMPROVEMENT OF A SINGER'S VOICE DURING PROFESSIONAL TRAINING

The article is devoted to highlighting the role of vocalisation in the vocal-technical and artistic-aesthetic improvement of a singer's voice in the process of their professional training. The author emphasises the inaccuracy of the traditional perception of vocalisation exclusively as a technical exercise. It has been proven that effective work with vocalises should ensure a synthesis of technical training and stylistic education, which contributes to the formation of artistic interpretation, aesthetic taste, cantilena and dynamic flexibility. It is emphasised that vocalises are not only a means of technical improvement, but also an instrument for pedagogical correction of auditory perception, musical expressiveness, and the integration of music theory knowledge into the performance process. The conscious combination of musical and linguistic structures in vocalisation facilitates the transition from a text-centred approach to an artistically coherent vocal interpretation. Emphasis is placed on the methodological interaction of vocalisation and solfeggio for the development of inner hearing, as well as on the importance of selecting artistically rich vocalisations that are stylistically representative of different eras.

It is noted that the selection of vocalises in the professional training system should be based on the principles of staging, functional relevance, artistic richness and vocal-pedagogical expediency. Only under such conditions can vocalises fulfil their formative role as a means of vocal-technical improvement and musical-aesthetic education of future specialists. Assessing the pedagogical effectiveness of vocal exercises as educational vocal-pedagogical material requires a systematic approach that takes into account both technical and musical-aesthetic parameters.

The necessity of re-evaluating typical 19th-century vocalises and the expediency of selecting original works of high vocal and pedagogical value are substantiated. It is proven that the purposeful use of vocalises in the process of professional training is a decisive factor in the formation of a singer's performing individuality and musical and stylistic sensibility.

Keywords: *vocalise; vocal-technical improvement; professional vocal training; artistic interpretation; aesthetic taste.*

References

- Bitko, N. H. (2022). Metodyka profesiinoi pidhotovky studenta-vokalista na zaniattiakh z solnoho spivu [Methodology of professional training of a student vocalist in solo singing classes]. *Naukovi zapysky. Pedagogichni nauky [Scientific notes. Pedagogical sciences]*, 203, 38-42. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-203-38-42> [in Ukrainian].
- Chernii, V. V., Odainyk, S. I., & Titova, O. R. (2024). Udokonalennia vokalno-vykonavskoi maisternosti v navchalnomu protsesi: navch. posib. dlia zdobuvachiv vyshchoi osvity

- za spetsialnistiu «Muzychne mystetstvo». Zhytomyr [Improving vocal and performing skills in the educational process: teaching aids for higher education students majoring in «Musical Art»]. Retrieved from <https://eprints.zu.edu.ua/39320/1/maket.pdf> [in Ukrainian].
- Horbenko, O. (2011). Muzychno-vykonavska kompetentnist maibutnoho vchytelia muzyky yak pedahohichna problema [Musical and performing competence of a future music teacher as a pedagogical problem]. *Naukovi zapysky. Pedahohichni nauky [Scientific notes. Pedagogical sciences]*, 101, 92-100 [in Ukrainian].
- Kolos, M. (2015). Metodychni aspekty vokalnoi pidhotovky maibutnoho vchytelia muzyky [Methodological aspects of vocal training of future music teachers]. *Humanitarnyi visnyk [Humanitarian Bulletin]*, 36. Retrieved from http://gvpdpu_2015_36_9.pdf [in Ukrainian].
- Kosinska, N. (2019). Metodychni osnovy formuvannia stsenichno-obraznoi kultury maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva u protsesi vokalnoi pidhotovky [Methodological foundations of the formation of the stage and figurative culture of a future teacher of musical art in the process of vocal training]. *Science Rise. Pedagogical Education*, 6, 20-24. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/texcped_2019_6_6 [in Ukrainian].
- Kupchyk, V., & Mazur, T. (2024). Rol vokalnykh vprav pry postanovtsi holosu spivaka [The role of vocal exercises in the development of a singer's voice]. *Profesionalizm pedahoha: teoretychni y metodychni aspekty [Professionalism of a teacher: theoretical and methodological aspects]*, 21, 65-75. DOI: <https://doi.org/10.31865/2414-9292.21.2024.307970> [in Ukrainian].
- Ovcharenko, N. (2016). Suchasnyi stan pidhotovky maibutnykh uchyteliv muzychnoho mystetstva do vokalno-pedahohichnoi diialnosti [The current state of preparation of future teachers of music for vocal and pedagogical activity]. *Pedahohichni protses: teoriia i praktyka. Pedahohika [Pedagogical process: theory and practice. Pedagogy]*, 4 (55), 93-99 [in Ukrainian].
- Pashchenko, I. M. (2022). Suchasnyi stan vokalnoi pidhotovky maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva u zakladakh vyshchoi osvity [The current state of vocal training of future teachers of musical art in higher education institutions. Scientific notes]. *Naukovi zapysky. Pedahohichni nauky [Scientific notes. Pedagogical Sciences]*, 206, 188-192. <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1335/1259> [in Ukrainian].
- Priadko, O. (2025). Udoshkonalennia vokalno-vykonavskoi maisternosti yak element profesiinoi samoaktualizatsii maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva [Improving vocal and performing skills as an element of professional self-actualization of a future teacher of musical art]. *Zbirnyk naukovykh prats. Pedahohichni nauky [Collection of scientific works. Pedagogical sciences]*, 109, 78-82 [in Ukrainian].
- Totska, L. O. (2004). Stanovlennia ukrainskoi vokalnoi pedahohichnoi shkoly v istorychnomu aspekti [The formation of the Ukrainian vocal pedagogical school in a historical aspect]. *Naukovi zapysky [Scientific notes]*, LV (55), 199-203 [in Ukrainian].
- Varnavska, L. I., Viktorova, M. V., & Saimukova, A. A. (2020). Suchasni metody ta pryomy rozvytku vokalnoi maisternosti studentiv fakultetu mystetstv [Modern methods and approaches to the development of vocal mastery of students of the Faculty of Arts]. *Innovatsiina pedahohika [Innovative pedagogy]*, 25, 2, 16-22 [in Ukrainian].
- Voloshyn, P. (2021). Rozvytok vokalno-vykonavskoi maisternosti vokalistyv mystetskykh navchalnykh zakladiv [Development of vocal and performing skills of vocalists of art educational institutions]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu [Collection of scientific works of Uman State Pedagogical University]*, 4, 136-142. https://library.udpu.edu.ua/library_files/zbirnyk_nayk_praz/2021/4/19.pdf [in Ukrainian].

Одержано 25.09.2025 р. Рекомендовано до друку 29.10.2025 р. Оприлюднено 25.12.2025 р.
